

Egyetemek a határ menti együttműködésben Kutatási eredmények

UniRégió projekt Interreg III A Program
Österreich-Ungarn AT-HU-05/01/018

Rechnitzer János
egyetemi tanár
témavezető

Kutatás célja

- felsőoktatás, mint meghatározó tudáshordozó tevékenységének áttekintése a régióban
- a régió felsőoktatási szerkezete változási irányainak meghatározása
- a felsőoktatás a lokális és a regionális gazdaságba való beépülésének elemzése
- határ menti, döntően osztrák-magyar kapcsolatok jellegének, irányainak, újabb együttműködési területeinek meghatározása

Kutatás módszere

- elméleti irodalom áttekintése
- szerkezetelemzés (hallgatói létszám, oktatók, szak, kapcsolatok stb.)
- dokumentum elemzés (fejlesztési irányok, helyi, regionális tervek, akciók, szerződések, jelentések, stb.)
- interjúk (egyetemi vezetők, városi vezetők, prominenciák, stb.)
- hallgatói felmérés (1300 fő)

A magyar felsőoktatás helyzete, anomáliák

- növekvő hallgatói létszám
- növekvő intézményi kör
- élénk verseny a hallgatóért
- kvalifikált oktatók hiánya
- lokális érdek az intézményfejlesztés
- megváltozik a hallgatói részvétel az oktatásban (munkaerő-piaci hatás, rövid tartózkodás, stb.)
- K+F nem integrálódott a lokális/regionális gazdaságba
- településfejlesztő hatások (beruházások, rehabilitáció stb.)
- csökkenő állami támogatás, emelkedő költségtérítéssel hallgatók
- vegyes profilú intézmények,
- szabályozatlan piac; mindent oktat mindenki, divatszakkák
- egy minősített oktató több helyen tanít, helyi beágyazottság alacsony
- minden jelentős központ felsőoktatási intézményt akar
- lokális piaci hatások egyre jelentősebbek (pl. lakás, foglalkoztatás, működési klt.)
- mérsékelt K+F tevékenység
- növekvő működési, üzemeltetési költségek

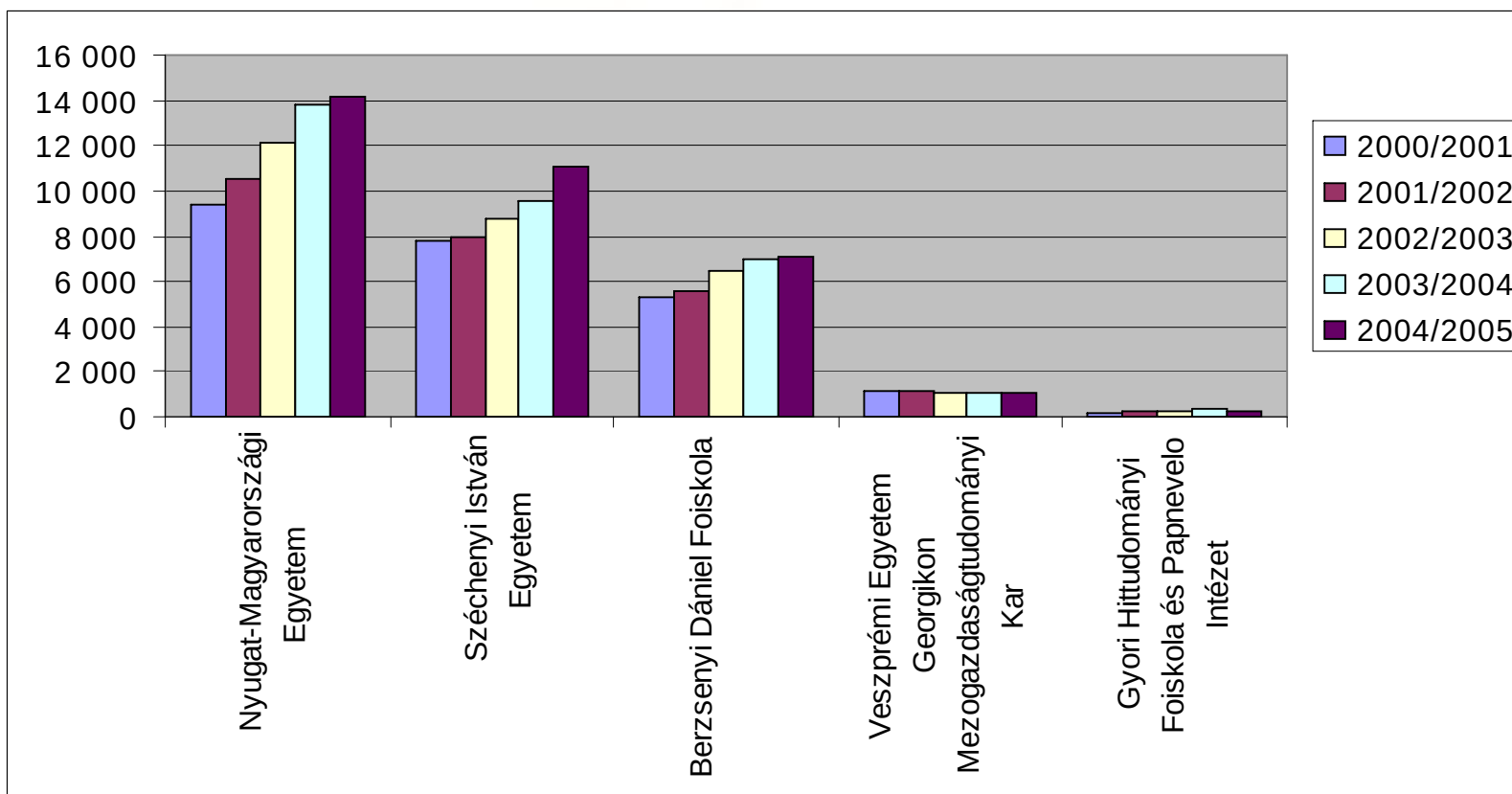

Régió felsőoktatása

- Három nagy felsőoktatási központ, négy kisebb oktatási centrum
- nem teljes univerzitás profil (orvosi és részben bölcsészképzés hiányzik, hiányos)
- 32-33 ezer hallgató, 1100-1200 oktató, növekvő hallgatói létszám, intézményenként változóan stabil oktatói kör (2000-2005 között 30 %-os növekedés!!)
- tradicionális képzőhelyek, fokozatos profilváltás, versenytársak, de eltérő minőségben
- beiskolázási kör a régió és az Észak-Dunántúl, illetve speciális szakokra egész ország
- minimális interregionális együttműködés a felsőoktatásban (átoktatás a jellemző)
- szakspecifikus K+F profil; két RET (Regionális Egyetemi Tudásközpont), két KKK (kooperációs Kutató Központ), mérsékelt innovációs aktivitás
- sokoldalú külföldi kapcsolatok, inkább tanszéki és kutatási érdeklődés alapján
- változó intenzitású osztrák kapcsolatok, egy-egy szakegyetemmel személyes, szakmai együttműködések

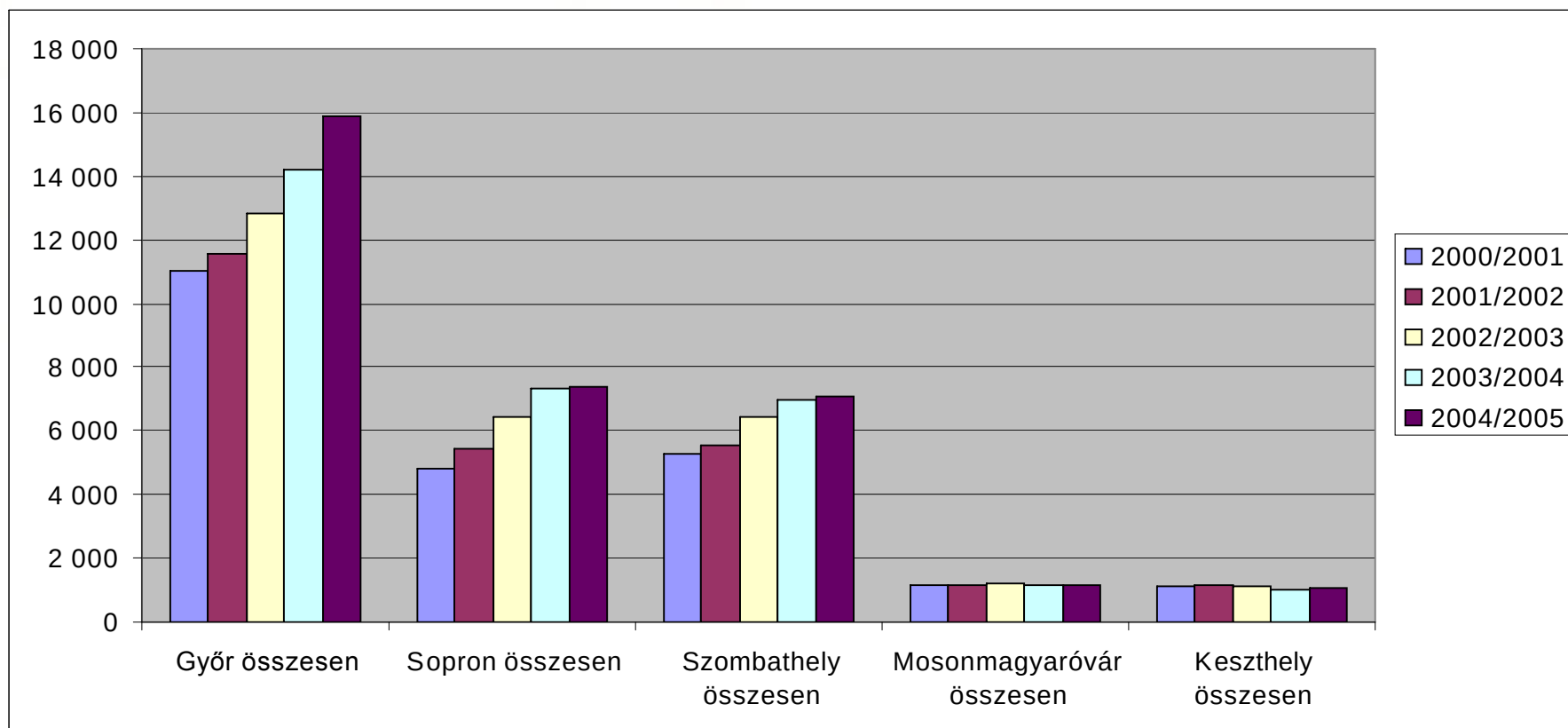

Hallgatói állomány alakulása a régióban 2000-2005

A felsőoktatási centrumok a régióban, hallgatói létszám alapján (2000-2005)

A Nyugat-dunántúli Régió felsőoktatási intézményei felvett létszám szerint, 2006

Szak	Intézmény	Település	Felvett létszám	Ponthatár
Mérnök Informatikus (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	230	97
Közlekedésmérnöki (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	191	95
Gépészmérnöki (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	180	94
Építőmérnöki (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	144	88
Villamosmérnöki (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	131	91
Tanító (BA)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Győr	121	78
Gazdálkodási és menedzsment (BA)	Széchenyi István Egyetem	Győr	115	124
Földmérő és földrendező mérnöki (BSc)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	97	103
Földrajz (BSc)	Berzsenyi Dániel Főiskola	Szombathely	82	98
Műszaki menedzser (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	81	82
Gazdálkodási és menedzsment (BA)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	78	113
Jogász (osztatlan)	Széchenyi István Egyetem	Győr	77	124
Szociálpedagógia (BA)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	76	105
Óvodapedagógus (BA)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	72	81
Építészmérnöki (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	69	102
Faipari mérnöki (BSc)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	69	92
Erdőmérnöki (BSc)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	61	109
Mechatronikai mérnöki (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	60	80

Dr. Rechnitzer János

A Nyugat-dunántúli Régió felsőoktatási intézményei szakok szerint, 2006 (1. táblázat)

 Szak	Intézmény	Település	Felvett létszám	Ponthatár
Tanító (BA)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Győr	121	78
	Berzsenyi Dániel Főiskola	Szombathely	39	89
Gazdálkodási és menedzsment (BA)	Széchenyi István Egyetem	Győr	115	124
	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	78	113
	Berzsenyi Dániel Főiskola	Szombathely	47	107
Szociálpedagógia (BA)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	76	105
	Nyugat-magyarországi Egyetem	Győr	43	113
Gazdaságinformatikus (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	58	108
	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	34	106
Környezetmérnöki (BSc)	Széchenyi István Egyetem	Győr	55	99
	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	26	100
Rekreáció-, életmód- és egészségfejlesztés (BSc)	Berzsenyi Dániel Főiskola	Szombathely	54	120
	Nyugat-magyarországi Egyetem	Győr	30	110
Nemzetközi tanulmányok (BA)	Széchenyi István Egyetem	Győr	47	132
	Berzsenyi Dániel Főiskola	Szombathely	25	128

Dr. Rechnitzer János

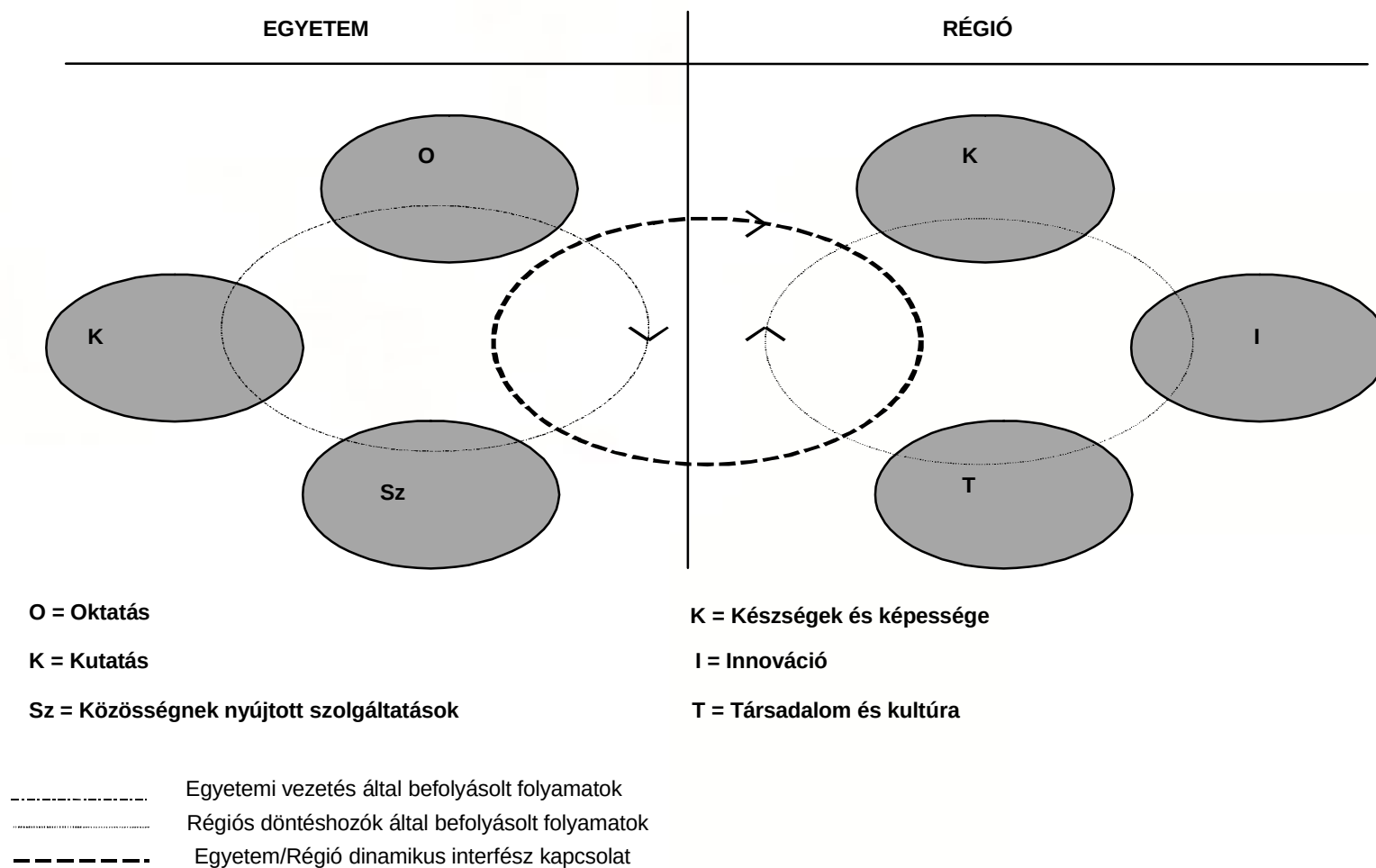
A Nyugat-dunántúli Régió felsőoktatási intézményei szakok szerint, 2006 (2. táblázat)

Szak	Intézmény	Település	Felvett létszám	Ponthatár
Andragógia (BA)	Berzsényi Dániel Főiskola	Szombathely	34	118
	Nyugat-magyarországi Egyetem	Győr	46	116
Kereskedelem és marketing (BA)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	46	120
	Széchenyi István Egyetem	Győr	42	129
Közszolgálati (BA)	Széchenyi István Egyetem	Győr	42	111
	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	39	86
Természetvédelmi mérnöki (BSc)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Sopron	44	115
	Veszprémi Egyetem	Keszthely	26	115
Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki (BSc)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Mosonmagyaróvár	40	100
	Veszprémi Egyetem	Keszthely	25	111
Mezőgazdasági mérnöki (BSc)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Mosonmagyaróvár	39	92
	Veszprémi Egyetem	Keszthely	19	92
Környezetgazdálkodási agrármérnöki (BSc)	Nyugat-magyarországi Egyetem	Mosonmagyaróvár	37	95
	Veszprémi Egyetem	Keszthely	21	110

Dr. Rechnitzer János

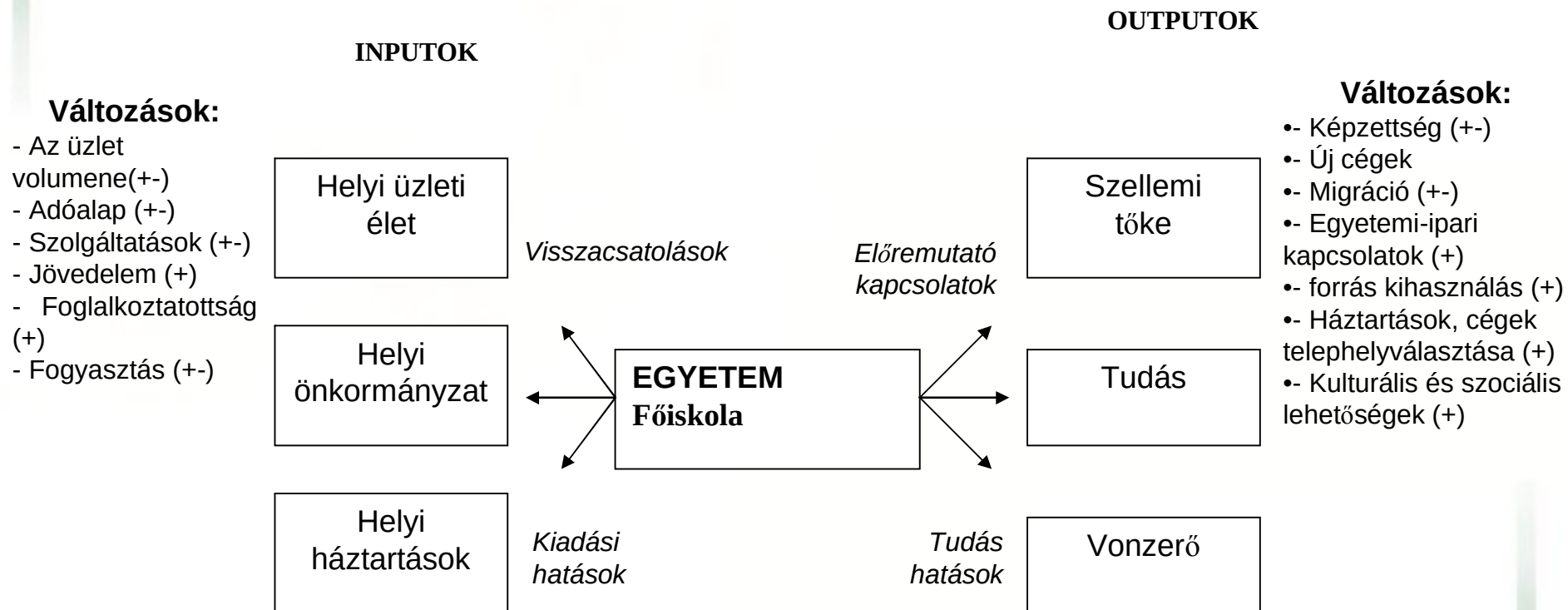
Egyetem és régió kölcsönhatásának modellje

- *Forrás:* Goddard, 2000. p. 12.

Az egyetem helyi és regionális fejlesztési hatásai

(+/-) pozitív és negatív hatások

- Forrás: Felsenstein, 1997

Lokális/regionális szférába való beépülés, kapcsolatok

- Növekvő érzékenysége a lokális szférának (önkormányzatok, helyi politika) a felsőoktatás iránt
- helyi kormányzatok minimális forrással rendelkeznek a támogatásra, de időnként adakozók (pl. épület, telek, közös beruházás)
- helyi/regionális gazdaság változó intenzitással lép fel kutatási és oktatási megrendelőnek, a piac nem kialakult, nem intézményesült, illetve vannak jelek (RET, KKK)
- lokális társadalom büszke a felsőoktatására, fontos marketing elem, helyi végezettek nagy száma, de még nem mecénás, még nem támogató, ennek formái most alakulnak (alapítványok, öregdiák szervezetek)
- lokális gazdaságra való hatás nem kimutatott, holott lakáspiac, kereskedelem, vendéglátás, kulturális fogyasztásban jelentős lehet, idegforgalom (konferencia turizmus); nem érzékelhető, változó hallgatói magatartás
- Nyugat-Magyarország presztízs régió az ország többi régiója felé (nyugat közelsége, goodwill szemben, nagyobb lehetőség a jobb munkahelyre)
- regionális fejlesztési tervek (NYD-OP) felsőoktatás és K+F fejlesztés
- számos kezdeményezés a felsőoktatási együttműködésre (tanács, közös nyilatkozat stb.)

Ausztriával való együttműködés jellemzői

- minden intézmény rendelkezik kapcsolatokkal
- kapcsolatok egy része szervezett, hosszútávon ható (pl. BOKU), főleg rokon intézményekkel
- közös Phare CBC és Interreg programok vannak, tervezés alatt
- kutatási programok esetiek, egy-egy személy, tanszék körül szerveződnek, holott nagy lehetőségek (pl. autóipar)
- mérsékelt az oktató csere, elvétve közös mester, nincs közös doktori programok
- hallgató aktivitás alacsony, nem éri el a 5 %-ot, ezen belül határ menti térségekkel mérsékeltebb

A határ menti együttműködés feltételei

- Kis távolság, gyors elérhetőség, folyamatos kapcsolatok
- Egymást kiegészítő képzési rendszerek, helyettesíthetőség
- Megfelelo színvonalú oktatási, kutatási infrastruktúra
- Magyar oktatási piac dinamikus fejlődése (hallgatói létszám látványos növekedése, igények növekedése)
- Megnyílik a lehetőség a hallgatói mobilitásra, Európai Unió tagság, ennek feltételei megoldottak, képzési idő és a diplomák elismerése
- Egységesülő felsőoktatási rendszerek; Magyarországon kreditrendszer (2004) és a kétszintű képzés bevezetése (2006)
- Elitképzés (doktori iskolák) megléte, azok nyújtotta kiegészítő szakmai és kutatási kínálat
- Intraregionális helyett interregionális együttműködések, s ezek alakítják transzregionális hálózatokat
- Makrorégió kedvező és ösztönző fogadóképessége a tudásbázis szélesítésére

Az együttműködés lehetséges irányai

- Egymás megismerése; bemutatkozás és kommunikációs programok indítása
- Közös konferencia a makrorégió helyzetéről Európában és a lehetséges felsőoktatási együttműködésekrol (Centropa, Jordes+, CADSES, INTERREG III, ESPON))
- Kutatási program a tudás-technológia régió fejlődési pályájának folyamatos teszteléséről
- Oktatói csere rendszerének kidolgozás (graduális, posztgraduális és doktori képzésben)
- Hallgatói mobilitás ösztönzés, néhány meghatározó képzési terület (ág) oktatási programjának összevetése és kölcsönös elismerése
- Kutatási térkép; lehetséges közös kutatási irányok feltárása és együttes pályázatok kidolgozása
- Szervezeti keretek megteremtése; Rektorok Tanácsa, együttműködést segítő titkárság, folyamatos tájékoztatás, nyilvánosság

Köszönöm a figyelmüket!

rechnj@rkk.hu